

*Ольга Павлик,
кандидат пед. наук, доцент кафедри іноземних мов,
Хмельницького національного університету,
м. Хмельницький*

ЗАСТОСУВАННЯ КРЕАТИВНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Сучасне суспільство зазнає радикальних змін у різних галузях, і в освіті зокрема. Через швидкий розвиток науки і техніки викладачам та вчителям іноземної мови доводиться постійно самовдосконалюватись і опановувати нові види роботи. Використання новітніх продуктивних моделей викладання має на меті не лише вдосконалення педагогічної майстерності самих викладачів, а й формування фахівців із нестандартним мисленням, які здатні творчо застосовувати здобуті знання у своїй професійній діяльності, самостійно вирішувати поставлені завдання. А саме цього і вимагає від нас сучасний ринок праці і працедавець.

Продуктивна модель освіти передбачає формування творчої особистості, здатної до самостійного творчого пошуку вирішення нестандартних завдань. Необхідність кардинальної перебудови педагогічної підготовки від звичних стереотипів до пошуку, спрямованого на розкриття викладачем творчого потенціалу кожного студента чи учня, є однією із нагальних потреб освітнього процесу.

Аналіз досліджень вітчизняних та зарубіжних педагогів показує, що креативність багато в чому визначає творчу сутність людини та має позитивний вплив на його професійну діяльність [1; 2; 3].

Якщо проаналізувати історичний розвиток підходу до питання креативності, то слід зазначити, що ще з середини ХХ століття і до нашого часу ведуться дискусії щодо визначення цього терміну. Дискусійність проблеми знаходить відображення у різних трактовках. Креативність визначається як творче мислення (Д. Джонсон), як чутливість до проблем і прогалин в знаннях,

як загальна здатність до творчості і т.д. Аналіз робіт Г. Айзенк, Л. Термен, Р. Стернберг та ін. підтверджує безперервний зв'язок інтелекта та креативності.

Слід зазначити, що окрім співвідношення креативності та інтелекту, багатьох вчених цікавить проблема впливу різних чинників на розвиток творчих здібностей. Адже доведеним фактом є те, що вплив вікових та соціальних змін може стимулювати чи мати негативний вплив на розвиток творчих здібностей особистості.

Відомо, що основною метою навчання іноземної мови є формування комунікативної компетенції, компонентами якої є мовна, мовленнєва та лінгвокраїнознавча компетенції. Тому перед викладачем іноземної мови повстає завдання сформуванню як комунікативні уміння (говоріння, читання, аудіювання, письмо), мовні (фонетичні, лексичні, граматичні), так і лінгвокраїнознавчої обізнаності, що в сукупності дозволить перетворити здобуті знання у засіб спілкування та інструмент взаємодії і співпраці у сучасному світі. При цьому виникає необхідність не лише сформуванню у студентів різні уміння та навички, а й розкрити їхній творчий потенціал, що дозволить творчо використовувати здобуті знання на практиці та послугує інструментом до подальшого розвитку, самоосвіти.

Із цього виникає потреба в особливій організації навчального процесу. Її сутність полягає в застосуванні креативного педагогічного впливу в оптимальних педагогічних умовах, які мають спиратись на застосування сучасних досягнень педагогіки та психології та ставити собі за мету знайти такі шляхи управління процесом навчання, які б стимулювали продуктивні механізми в студентів чи учнів.

Креативний педагогічний вплив базується на певних вимогах, які стоять перед викладачем іноземної мови. Крім високого рівня професійної підготовки, він повинен мати високий рівень культури, мати високий рівень педагогічної майстерності, ґрунтовні знання з педагогіки та психології, мати багатий життєвий досвід. Окрім цього, викладач повинен мати проникливість та розвинене почуття емпатії, щоб зуміти налагодити близькі стосунки із учнями

чи студентами, розуміти їхній внутрішній світ, знайти шлях до кожного із врахуванням індивідуальних особливостей. Такі здібності можна назвати свого роду педагогічною емпатією, адже викладач має зуміти пережити певну конкретну ситуацію не лише зі свого боку, а і з точки зору учня чи студента. Викладач у своїй професійній діяльності і без того подекуди стикається із непередбачуваними ситуаціями, тому застосування певних креативних підходів має вписуватись у хід заняття та стати його органічною частиною, а не спотворювати чи робити штучним і недоречним їхнє застосування.

Педагогічна майстерність передбачає розвиток у викладача ще однієї здібності, а саме педагогічного передбачення. Особливо це потрібно під час різного роду імпрровізацій та застосування креативних підходів навчання, щоб спрогнозувати певні реакції учнів, розвиток у них саме тих навиків, які прогнозує викладач.

З точки зору філософії, педагогічне передбачення є відображенням дійсності, яка ще не настала. Така здатність дає можливість викладачу спрогнозувати поступовий розвиток учнів на певному відрізку часу та сформувані очікувані результати. Таке педагогічне передбачення може застосовуватись як на короткотривалі, так і на довготривалі перспективи. Наприклад, таким чином можна спрогнозувати ефективність чи неефективність певних граматичних чи лексичних вправ, завдань. Також, за допомогою педагогічного передбачення можна спрогнозувати і проблеми чи труднощі, з якими може зіштовхнутись студент під час виконання певного завдання та допомогти сформувані можливі шляхи їх подолання. Наступною важливою умовою є створення комфортної психологічної атмосфери на занятті, щоб кожен учень чи студент міг почуватися впевнено та розкрити свої творчі задатки. Кожен викладач повинен віднайти свій оптимальний стиль спілкування, при якому можна було б комфортно і ефективно працювати. Необхідно усвідомлювати, що емоційний фон напряму пов'язаний із особистими відчуттями, відношенням до предмету та наявністю у студентів і учнів мотивації до вивчення дисципліни. Неможливість знайти спільну мову,

налагодити співпрацю із певним студентом чи з групою може призвести до появи емоційної напруги, несприйняттю як навчального матеріалу так і особистості викладача. Така ситуація спричинить зниження інтересу до вивчення іноземної мови, зниження працездатності, а потім і появи стійких негативних емоцій до навчального процесу загалом, тобто різкому зниженню мотивації. Викладач має усвідомлювати, що надмірно різка критика, нездатність контролювати свої емоції викликає у учнів деструктивну психологічну реакцію, страх зробити помилку, невпевненість.

Важливу роль при цьому відіграють візуальні прояви поведінки педагога, його мовлення, міміка, жести. Вони можуть як позитивно налаштувати студентів, так і, навпаки, стати причиною їхньої невпевненості, замкнутості.

Підсумовуючи, варто зазначити, що роль викладача – не лише навчати студентів іноземної мови, а і зацікавити їх, пробудити в них інтерес та бажання самостійно вивчати її в майбутньому. В ці вимоги не вписується занадто авторитарна модель поведінки викладача, потрібно переходити на ліберально-толерантний стиль, який будується на ввічливому, коректному відношенні до учнів і студентів. Перед викладачем повстає завдання по-новому подивитись на свої функціональні обов'язки, відійти від диктаторської моделі поведінки. Головною задачею, яка повстає перед педагогом, стає пробудження і розвиток творчого потенціалу, креативних здібностей. Для цього викладач має володіти цілою низкою професійних якостей, глибокими знаннями педагогіки та психології, використовувати імпровізацію та педагогічне передбачення на заняттях. Очевидно, що для цього він сам має бути креативною особистістю. Креативний педагогічний вплив сприяє не лише розвитку мовних і мовленнєвих навичок, а і розвитку мотивації та ініціативності у студентів. Головними умовами при цьому є ліберально-толерантний стиль викладання та комфортна атмосфера на заняттях, що сприятиме подоланню мовного бар'єру та створить засади для плідної співпраці викладача із студентами.

Список використаних джерел:

1. Богоявленская Д. Б. *Психология творческих способностей: учеб пособие*. Москва : Академия, 2002. 317 с.
2. Вишнякова Н. Ф. *Креативная психопедагогика: психология творческого обучения*. Минск : Поли Биг, 1995. 239 с.
3. Spinner Kaspar. *Kreativer Deutschunterricht: Identität - Imagination - Kognition*. Klett : Kallmeyer, 2001. 192 p.